

В І Д З И В

офіційного опонента на дисертацію Григоренка Валерія Леонідовича на тему «*Удосконалення двофазної технології вирощування молодняку свиней*», подану до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата сільськогосподарських наук за спеціальністю 06.02.04 – технологія виробництва продуктів тваринництва

Актуальність обраної теми. На сучасному етапі розвитку свинарства великого значення набуває подальше удосконалення існуючих технологій виробництва свинини. В цьому зв'язку важливо мати чітке уявлення про особливості різних технологій залежно від способу утримання тварин. Досвід роботи індустріальних комплексів з виробництва свинини показав, що сучасна технологія порушила певне взаємовідношення організму свиней з навколишнім середовищем, з традиційними умовами утримання й годівлі, а безвигульне утримання свиней та часте перегрупування, що практикується на них, призвела до невідповідності між біологічною природою організму тварин, його фізіологічними можливостями і навколишнім середовищем. Особливо ці негативні явища спостерігаються у поросят в період їх відлучення від свиноматок, переміщення в інші виробничі приміщення зміни умов годівлі та формування нових груп. На фоні нових не звичних умов навколишнього середовища, не достатньо міцний організм поросят не витримує нових технологічних навантажень і реагує зниженням резистентності та енергії росту. Тому перспективним напрямом в роботі промислових комплексів є застосування способів вирощування молодняку свиней за рахунок зменшення технологічних стресів та створення комфортних умов при їх утриманні. Одним із рішень в даному напрямку є застосування двофазної технології виробництва свинини, яка передбачає вирощування поросят до 3-4-х місячного віку в маточних станках. Завдяки двофазній технології кількість перегрупувань скоротилася з трьох до двох, що позитивно відбилося на продуктивності тварин. Однак, на сьогодні в силу різних причин ця технологія не набула широкого поширення. У цьому зв'язку вельми актуальним є удосконалення двофазної технології вирощування молодняку свиней шляхом розробки нового станкового обладнання та способів їх утримання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконано згідно з планом науково-дослідних робіт Інституту свинарства і агропромислового виробництва НААН «Розробити методи підвищення продуктивності свиней за регуляції їх адаптаційних і етологічних чинників» (№ державної реєстрації 0119U000441, 2019-2020 рр.).

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що уперше на промисловій свинофермі малого типу проведена порівняльна оцінка трифазної і двофазної технологій, різних способів об'єднання і вирощування гнізд у підсисний період та період дорощування. Уперше розроблене інноваційне станкове обладнання для сухого і комбінованого способу годівлі підсисних свиноматок і поросят, проведено його порівняльну оцінку з існуючим та розроблено спосіб об'єднання та вирощування одно-, двох-, трьох- і чотирьох гнізд в одному блок-станку за умов двофазної технології. Уперше розроблена виробнича програма та об'ємно-планувальні рішення приміщень для двофазної технології вирощування молодняку свиней з використанням нового обладнання. Вона підкріплена патентом України на корисну модель на пристрій для двофазного утримання свиней.

Зміст автореферату відповідає основним положенням дисертації. У стислій формі та лаконічному стилі викладено основні наукові результати досліджень. Автореферат оформлений згідно вимог Атестаційної колегії МОН України.

Повнота викладення основних положень дисертаційної роботи підтверджується висвітленням основних результатів досліджень у 9 наукових працях, із яких 6 – у фахових наукових виданнях України, 2 публікації тез та 1 патент України на корисну модель та доповідались на конференціях різного рівня: «Science, society, education: topical issues and development prospects» III міжнародна науково-практична інтернет-конференція (Харків, 17-18 лютого 2020 р.); «Актуальні проблеми фізіології тварин» міжнародна науково-практична конференція, присвячена 120-річчю О.В. Квасницького (м. Полтава, 17-18 вересня 2020 р.).

Зміст та структура дисертації. Структура дисертації загальноприйнята. Вона представлена у вигляді рукопису на 162 сторінках комп'ютерного тексту, містить 45 таблиць, 20 рисунків, 7 додатків. Вона складається із анотації, змісту, переліку умовних позначень, вступу, огляду

літератури, загальної методики й основних методів досліджень, результатів власних досліджень, їх узагальненого аналізу, висновків та пропозицій списку використаних джерел і додатків. Список використаної літератури налічує 203 найменування, у тому числі 33 іноземних джерела.

Так, «Вступ» викладено на 5 сторінках комп'ютерного тексту. Всі позиції тексту викладено грамотно, конкретно, зрозуміло. В розділі зроблений акцент на необхідності інтенсифікації свинарства як галузі та розробку нових способів і засобів удосконалення технології виробництва свинини.

У *Розділі 1* «Огляд літератури за темою дисертації та вибір напрямів досліджень», який складається із чотирьох підрозділів, обсягом 20 сторінок, розкрито особливості різних технологій виробництва свинини, описано сучасне станкове обладнання для утримання і годівлі підсисних свиноматок та молодняку свиней, розкрито вплив технологічних чинників на продуктивність, етологічні та інтер'єрні показники свиноматок і поросят. По тексту розділу є конкретні посилання на наукові праці провідних авторів в галузі свинарства. Текст написано грамотно. Автор кваліфіковано коментує різні погляди вчених-дослідників на окреслені проблеми. Кожний окремий підрозділ «огляду літератури» розпочинається з визначення проблеми, всебічними порівняннями та власним аналізом і завершується цільовими висновками автора і по його завершенню наведено обґрунтування постановки власних досліджень де відмічається власна думка автора щодо спрямування та доцільності досліджень за визначеною тематикою.

У *Розділі 2* «Загальна методика та основні методи досліджень» викладеному на 6 сторінках наведені місце, схема та етапи досліджень, умови утримання та годівлі тварин, методики проведення досліджень. В ньому зазначеною, що експериментальні дослідження проводилася в період 2017-2020 рр. у фермерському господарстві «Екофарм» Херсонської області, яке спеціалізується на розведенні гібридних свиней та Інституті свинарства і агропромислового виробництва НААН та складалась з семи етапів, при проведенні яких автор користувався усіма методами і методиками викладеними у дисертації.

Розділ 3 «Результати власних досліджень» за обсягом становлять 68 сторінок, та включають 6 підрозділів та 8 пунктів в яких дана оцінка

трифазної і двофазної технології вирощування свиней, вивчено вплив різних термінів об'єднання гнізд в підсисний період на їх продуктивність, поведінку та інтер'єрні показники поросят, наведена експлуатаційно-господарська характеристика типових станків для двофазної технології вирощування свиней, приведені результати розробки і випробування нового обладнання для утримання підсисних свиноматок з поросятами та відлученого молодняку, надані результати виробничої перевірки інноваційного обладнання для двофазної технології вирощування молодняку свиней і розробки виробничої програми та об'ємно-планувальних рішень приміщень для двофазної технології вирощування молодняку свиней з використанням нового обладнання для двофазної технології. Закінчується розділ розрахунком економічної ефективності результатів досліджень.

Розділ 4 «Аналіз і узагальнення результатів досліджень» підсумовує в короткому огляді всі матеріали досліджень і викладений на 8 сторінках комп'ютерного тексту. В ньому автор достатньо кваліфіковано узагальнює результати своїх досліджень, порівнює їх з думками інших вчених, що опублікували матеріали наукових досліджень за аналогічною проблематикою.

Завершується дисертаційна робота тринадцятьма науково обґрунтованими висновками з конкретними пропозиціями виробництву, які логічно витікають з матеріалів досліджень.

Мова і стиль написання дисертації. Дисертація викладена зрозуміло. Мова викладання логічно-конструктивна з використанням наукового стилю.

За позитивної оцінки рецензована дисертація, як і будь-яка творча наукова праця, не позбавлена незначних недоліків. Окремі з них варто оприлюднити у якості зауважень та побажань

1. Чому проводили аналіз експлуатаційно-господарської характеристики типових станків ОСМ-60 і ОСМ-120, які вже декілька десятиліть не використовуються в промисловому свинарстві та проводили їх порівняння з сучасним інноваційним обладнанням.

2. В розділі «Методики проведення досліджень» наведено загальноприйнятну методику розрахунку середньодобових приростів, тоді як відсутній опис вивчення відгодівельних, м'ясних і забійних якостей

молодняку свиней, а також методика проведення хронометражу робочого часу результати яких наведені п. 3.1.1 та 3.1.2.).

3. Бажано автору доповнити розділ 3.1.1 коротким вступом.

4. В таблицях 3.1; 3.2, 3.3 (с. 48-50) та 3.24 (с. 92) доцільно вказати кількість піддослідних тварин в групі.

5. Таблиця 3.4 має назву «Забійні, відгодівельні та м'ясні показники помісного молодняку ...». Тоді як враховуючи поданий в ній матеріал на мій погляд потрібно було її назвати «Відгодівельні, забійні, та м'ясні показники помісного молодняку ...».

6. Таблиці 3.35-3.36 у розділі 3.6 (с.103-105) презентовано у вигляді розрахунків аналогічно методичним вказівкам для курсового проектування – бажано було б в дисертаційній роботі їх представити дещо по іншому.

7. Автору бажано пояснити чому затрати праці на прибирання одного станка в день не наведені при дослідженні нового станкового обладнання.

6. Із матеріалів дисертації не зрозуміло, яка вартість нового станкового обладнання та хто є його виробником.

8. В табл.3.28 на с. 95 «Ефективність використання виробничих площ за період вирощування поросят 65 і 90 днів на четвертому етапі досліджень», вважаю не доцільним посилання на етап досліджень так як він наведений в назві пункту.

9. Вимагає пояснення, чому вартість додаткової основної продукції, в інноваційних станках має значну різницю в віці 65 і 90 діб залежно від типу станка (табл. 3.40, с. 113).

10. У висновках не відображено результати інтер'єрних та етологічних досліджень. В цілому, висновки 3,4,7 бажано наповнити цифровим матеріалом, це підсилить значущість отриманих результатів.

11. В дисертаційній роботі відсутні пропозиції виробництву. Натомість висновок 13 представлено у рекомендаційному плані

12. У списку літератури наведено багато джерел минулого століття, хоча подібної інформації по темі роботи існує після 2000 року.

13 В роботі автор посилається на відомчі норми технологічного проектування ВНТП СГіП46-2.95. Свинарські підприємства., 1995 року, тоді як чинними є аналогічні норми 2005 року

14. Зустрічаються похибки у словах та невдалі вирази, такі як - за періоди «підсису» тоді як потрібно підсисний період - (с. 55, 56 та 95); послідуочий період – бажано наступний період (с. 67); головомісць – доцільно станкомісць (с. 105); повітрявидалення (с. 106) та ін. В скороченнях невірно наведена сучасна назва ХДАУ - Херсонський державний аграрний університет.

Оцінка роботи в цілому. Враховуючи методику проведення досліджень, викладання результатів досліджень, їх об'єм, достовірність результатів, аргументацію фактів, визначеність висновків дисертаційну роботу необхідно визнати позитивною, такою, що відповідає паспорту спеціальності 06.02.04 – технологія виробництва продуктів тваринництва. Дисертаційна робота є цілісною і завершеною науковою працею. Вона написана українською мовою. Текст викладено грамотно. Стиль викладання зрозумілий. Аргументація фактів науково обґрунтована. Зауваження щодо змісту роботи та окремих тлумачень не є суттєвими.

Висновки офіційного опонента. Дисертаційна робота «Удосконалення двофазної технології вирощування молодняку свиней» за актуальністю, науковою новизною, практичним і теоретичним значенням, глибиною досліджень, обґрунтованістю висновків і пропозицій відповідає вимогам п.10 «Порядку присудження наукових ступенів...» щодо кандидатських дисертацій. Автореферат відображає основні положення та відповідає змісту дисертації.

Вважаю, що здобувач, Григоренко Валерій Леонідович, при врахуванні результатів публічного захисту, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата сільськогосподарських наук за спеціальністю 06.02.04 – технологія виробництва продуктів тваринництва

Офіційний опонент:
доктор сільськогосподарських наук, професор.
професор кафедри технології кормів
і годівлі тварин Сумського національного
аграрного університету

М.Г. Повод

